

ECAD konferencija Iš pietų Europos – į Šiaurės

2004 m. gegužės 20-21 dienomis Kipre įvyko vienuoliktą ECAD miestų narių konferencija „Kova su narkotikais – šeimos problema“? Konferencijos organizatorius Aglancijos miesto savivaldybė.

ECAD laikraščio birželio numeris visas bus skirtas konferencijai, numatyta pateikti jos dalyvių pranešimų ištraukas. Su visais pranešimais ir fotogalerija greitu laiku bus galima susipažinti ECAD interneto puslapyje www.ecad.net.

Iš pietų Europos – į Šiaurės: kitąmet ECAD nariai vėl susitiks Skandinavijoje – Norvegijos sostinėje Osle. Forumo diskusijos numatoma tema – narkotikų industrija ir jos aukos.

Konferencijos tikslas – atskleisti šios ciniškos industrijos tikslus remiantis jos tarptautinės veiklos pavyzdžiais ir aptarti restriktyvios narkotikų politikos užkardymo priemones. Konferencijoje daug dėmesio bus skiriama narkotikų industrijos aukoms ir jų padėčiai, aptarti įvairius gydymo ir reabilitacijos būdus.

Oslo savivaldybė pažada, kad 2005 m. gegužės 26-27 dienomis, kai vyks konferencija, mieste bus labai gražus oras! Sveiki atvykę į Norvegiją!

ECAD partneriai

Įgyvendindama projektinę veiklą ECAD aktyviai bendradarbiauja su kitomis visuomeninėmis organizacijomis, institutais ir valdžios institucijomis Švedijoje ir kitose šalyse.

Straipsnyje rašoma apie Švedijos visuomeninės organizacijos SMART įnašą į ECAD veiklą Lietuvoje, Baltarusijoje ir Rusijoje.

Ignalinos rajone (Lietuva) SMART užsiima moksleivių narkomanijos problema tam taikydama sutarčių metodą. Dirbama glaudžiai bendradarbiaujant su Vilniaus socialine tarnyba „Parama“, kurios darbuotojai apmokyti dirbti šiuo metodu.

Šių metų kovą ECAD kvietimu SMART atstovas ir organizacijos Lietuvos kolegos lankėsi Minske susipažinti, ar domimasi sutarčių metodu ir užmegzti ryšius. Pirmasis susitikimas su Minsko 2-osios gimnazijos mokiniais ir mokytojais bei jaunimo visuomeninės organizacijos „Next stop – new life“ savanoriais leidžia teigti, kad SMART turi veiklos Baltarusijoje galimybių.

★ ECAD NAUJIENOS

Rusijoje sutarčių metodika jau išbandyta ir aktyviai taikoma. Švedijos, Lietuvos, Rusijos kolegos susitiko SMART konferencijoje Geteburge (Švedija), kurioje aptarė artimiausių metų veiklos strategiją.

Murmanske sutarčių metodas taikomas nuo 2001 metų ir praktikuojamas krepšinio klubo bazėje. „Komanda 818“ – taip vadinamas SMART klubas Murmanske, bendradarbiauja su Švedijos Norboten srities krepšinio sąjunga ir Budeno miesto socialine tarnyba.

Narkotikų priešinkai neįleisti į konferenciją

Nyderlandai ir narkotikų politikos liberalizavimo šalininkai nepasiekė jokių laimėjimų ES konferencijoje Dubline, skirtoje parengti ES narkotikų politikos artimiausius penkerius metus strategiją. Nė viena organizacija, pritarianti ribojamai narkotikų politikai, nebuvo pakviesta dalyvauti konferencijoje. „Visiškai akivaizdu, kad konferencija buvo nesubalansuota, o tai, manau, organizatorių kaltė“, – pareiškė interviu „Drugnews“ Ralfas Lefstedas, Švedijos vyriausybės atstovas konferencijoje.

Dviejų dienų konferencija baigėsi sąmyšiu. Šalių, kurios vykdo ribojamą narkotikų politiką, vyriausybės balsavo prieš bendrąją konferencijos, kurią organizavo baigianti pirmininkauti ES Arija ir nauja pirmininkaujanti šalis – Nyderlandai, rezoliuciją.

Liberalios narkotikų politikos atžvilgiu organizacijos ENCOD („Europos piliečiai už

teisingą ir efektyvią narkotikų politiką“) atstovui buvo leista pasisakyti konferencijoje. O žymiai liberalizacijos priešinkai, Eurad organizacijos („Europa prieš narkotikus“), kuri yra viena iš didžiausių visuomeninių organizacijų, pasisakančių prieš narkotikus Europoje, pirmininkei Grein Kenni nebuvo leista dalyvauti konferencijoje net stebėtoja.

Birželį vyks eilinė konferencija ta pačia tematika, joje ECAD planuoja aktyviai dalyvauti. Tačiau ir šioje konferencijoje vargu ar pavyks pasiekti susitarimo. Vadinas, klausimas bus sprendžiamas pirmininkaujant ES Nyderlandams. Labiausiai diskutuoti klausimai yra požiūris į strategiją „mažinti žalą“ ir įvairūs kovos su narkotikais būdai, numatyti ES valstybių narių nacionalinėse strategijose.

žr. psl. 4

žr. psl. 4

Moksleiviai prieš AIDS – nacionalinis šalies konkursas

Lietuva pasižymi žemu ŽIV paplitimu tarp visų Rytų Europos regiono šalių, kuriose intraveninių narkotikų vartojimas yra pagrindinis ŽIV perdavimo būdas. Šis rezultatas neabejotinai susijęs su ŽIV/AIDS prevencine veikla, pradėta šalyje 1989 m., kai buvo įsteigtas Lietuvos AIDS centras ir paskatintos diskusijos apie ŽIV/AIDS, lytiškumą, lyčių santykius, ir narkotikų vartojimą.

Nuo 1991 m. LAC iniciatyva šalyje vykdoma nacionalinė AIDS prevencijos programa. Projektas „Moksleiviai prieš AIDS“, skirtas 15-18 m. jaunimui, pradėtas vykdyti 1999 m.

Pasaulinei AIDS dienai skirtas projektas, kurio esmė moksleivių žinių ir kūrybiškumo konkursas, remiasi tarpsektoriniu bendradarbiavimu tarp renginių organizatorių, Švietimo ir mokslo ministerijos, jaunimo centrų, visuomenės sveikatos specialistų, moksleivių, pedagogų, savanorių ir žiniasklaidos. Pagrindiniai tikslai – ugdyti dorines nuostatas, informuoti apie ŽIV infekciją ir AIDS bei rizikingo elgesio pasekmes, įtraukti jaunimą į prevencinę veiklą, formuoti požiūrį į su ŽIV/AIDS gyvenančius žmones.

Tai nauja ŽIV/AIDS prevencinės veiklos forma šalyje, apimanti visas šalies mokyklas. Projektas prasideda mokyklos lygyje: penkių moksleivių komandos konkuruoja tarpusavyje, siekdamos ne tik nugalėti žinių lygyje, bet kūrybiškai pristatyti pačią problemą. Viso konkurso metu komandas palaiko sirgaliai. Laimėjusi komanda patenka į sekantį miesto ar rajono etapą, vėliau – zoninį etapą (šalis padalyta į 6 zonas). Ketvirtas ir paskutinis finalinis (šalies) etapas vyksta gruodžio 1-ąją – pasaulinę AIDS dieną. Projektas trunka apie 3 mėnesius.

Nugalėtojai ir jų mokytojai apdovanojami kelione į Švediją (prizą įsteigė „Europos miestai prieš narkotikus“ (ECAD) ir Jungtinių Tautų Vystymo programa (UNDP)), kur susipažįstama vykdomomis ŽIV/AIDS prevencinėmis programomis, pasidalinama patirtimi, užmezgamas bendradarbiavimas su bendraamžiais. Antrą ir trečią vietas laimėjusios komandos apdovanojamos kelionėmis į kitas Europos šalis ar Lietuvos sostinę Vilnių.

Projektas pateisino lūkesčius. Jame dalyvauja beveik visų šalies rajonų ir miestų mokyklos (apie 50 iš 60 administracinių vienetų). Moksleiviai, mokytojai ir renginių organizatoriai vertina jį kaip sėkmingą ŽIV/AIDS prevencijos formą. Sudėtinga įvertinti jo efektyvumą, mažinant ŽIV plitimą tarp jaunų žmonių. Vis tik, remiantis paskutiniu ESPAD tyrimu aiškėja, kad įvairiomis prevencijos priemonėmis pavyko stabilizuoti eksperimentavimą nelegaliais narkotikais tarp 15-16 m. moksleivių iki 15-16 proc. per paskutinius 4 metus.

2004 m. konkurso nugalėtojai, **Jurbarko Antano Giedraičio-Giedriaus gimnazijos moksleiviai**, ECAD būstinėje 2004 m. gegužę sakė: „Pirmiausiai nuoširdžiai norime padėkoti už nuostabų Stokholme praleistą laiką. Kelionė buvo nuostabi, ir mums sunku skirtis su jūsų gražiu miestu ir nuostabiais mus globojusiais žmonėmis. Įdomu susipažinti su ECAD ir KRIS organizacijomis, jų veikla. Supratome, kad tai labai svarbus ir reikalingas darbas. Puiku, kad esame ECAD nariai. Nuoširdžiausi linkėjimai Anetei, Ričardui, Erikai ir visiems, kurie mumis rūpinosi“.

Lietuvos AIDS centras tęs projektą. Socialinės reklamos vaizdo klipo įvedimas į užduotis pasiteisino, du TV kanalai (LTV ir TV3) parodė konkurso nugalėtojų darbą. Šis elementas ir taps ateities projekto pagrindine ašimi.

*Dr. Saulius Čaplinskas, Lietuvos AIDS centro direktorius,
ECAD tarybos narys
Loreta Stonienė, Lietuvos AIDS centro švietimo skyriaus vedėja
Daugiau info: loreta@aids.lt*

Visaginas pasirengęs įstoti į ECAD

Daugiau nei 150 žmonių dalyvavo Lietuvos mieste Visagine (Ignalinos raj.) š.m. balandžio pabaigoje vykusioje konferencijoje, kurią bendromis pastangomis organizavo ECAD, SMART ir KRIS. Konferencijoje diskutuota apie narkomanijos prevenciją šiame regione, pristatyta minėtų organizacijų patirtis Lietuvoje ir Švedijoje.

Šiuo metu, kai abi šalys kaip lygūs partneriai įeina į Europos Sąjungą, prieš mus atsiveria glaudaus ir ilgo bendradarbiavimo perspektyvos, - sakė Oke Setreus, ECAD programos Lietuvoje vadovas.

Teismas skyrė baudą už narkotikų reklamą

Samaros regiono teisme nagrinėta Šveicariško alaus reklaminės kampanijos, kurioje buvo naudojamas marihuanos lapas, byla. Teismas nusprendė firmai už narkotiko reklamą skirti 40 000 rublių baudą. Alų degustavę ekspertai nerado jokių nelegalių medžiagų pėdsakų, pranešė ITAR-TASS. Samaros universiteto botanikos katedra patvirtino, kad reklaminiuose plakatuose pavaizduotas augalas iš tikrųjų yra marihuanos lapas, „kuris sukelia asociaciją su narkotiku“. Narkomanijos prevencija čia rūpinasi apie 40 000 darbuotojų. Neseniai komitetas vykdė literatūros patikrinimo akciją. Knygos, propaguojančios narkotikus, buvo konfiskuotos, o parduotuvės nubaustos tokio pat dydžio kaip ir reklamos agentūra – 40 000 rublių baudomis.

Prieš narkotikų ir seksualinę vergovę

2004 m. gegužės 20 d. Breste (Baltarusija) vyko tarptautinis seminaras, skirtas aptarti nemedicininio narkotikų vartojimo ir seksualinės vergovės problemas. Jį organizavo Ulofo Palmės centras, Švedijos socialdemokratų partija ir Bresto apskrities prokuratūra.

Seminare buvo kalbama apie bendras pastangas rasti narkomanijos problemos sprendimą – užkirsti kelią neteisėtai narkotikų apyvartai, informuoti gyventojus apie narkotikų epidemijos pavojų. Seminaro dalyviai turėjo galimybę aptarti bendrų valstybės institucijų ir visuomeninių organizacijų pastangų reikalingus klausimus: kaip efektyviau įgyvendinti narkotikų priklausomybės profilaktiką ir užkirsti kelią plisti ŽIV/AIDS epidemijai, prekybai žmonėmis ir seksualinei vergovei.

Seminare dalyvavo Baltarusijos, Rusijos ir Moldovos teisėsaugos institucijų, socialinių tarnybų, švietimo ir sveikatos apsaugos įstaigų, taip pat visuomeninių organizacijų atstovai. Švedijai atstovavo šios šalies vyriausybės antinarkotinės politikos klausimų koordinatorius Biornas Frisas, Socialdemokratų partijos tarptautinio sekretoriaus pavaduotojas Denielas Molinas ir Švedijos Parlamento narė Veronika Palm.

Biornas Frisas savo kalboje apie restriktivią politiką narkotikų srityje, įgyvendinamą Švedijoje, pabrėžė: „Mes siekiame sumažinti narkotikų prieinamumo galimybę. Taip pat padidinti kompetenciją kovos su narkotikais klausimais. Privalome plėsti ir atnaujinti mūsų žinias, kad galėtume veiksmingiau kovoti su narkomanijos problema. Mes siekiame bendradarbiauti ne tik su vietos valdžia, bet ir su nevyriausybinėmis organizacijomis. Taip pat bandome įtraukti į šią veiklą visų lygių politikus ir paskatinti juos prisiišti atsakomybę už savo veiklą šioje srityje“.

Didelį susidomėjimą sukėlė parlamentarės Veronikos Palm pasisakymas apie Švedijoje 1999 m. priimtą įstatymą, draudžiantį pirkti seksualines paslaugas. Švedijoje, kitaip nei Baltarusijoje, seksualinių paslaugų pardavėjai (o tai dažniausiai moterys ir vaikai iš vargingų ir nelaimingų šeimų) laikomi nusikalstamos veiklos aukomis, o visa atsakomybė už tokį „sandėrį“ tenka pirkėjams.

Irina Klintuchova iš Baltarusijos miesto Svielogorsko papasakojo apie savitarpio pagalbos moterims, turinčioms ŽIV, grupės veiklą. Veikiami visuomenės stereotipų, ŽIV infekuoti žmonės bijo kalbėti apie save atvirai. Jie bijo darbdavių, kaimynų, mokytojų ir moksleivių mokyklose, kur mokosi jų vaikai, persekiojimo. Svielogorsko moterys, susivienijusios į savitarpio pagalbos grupę, padeda vienos kitoms įveikti kylančias jų gyvenime problemas.

Dabar apie tarptautinį bendradarbiavimą narkotikų priklausomybės profilaktikos srityje. Nuo 1993 m. gruodžio Pinske įgyvendinama Kompleksinė paauglių narkotikų priklausomybės antrinės profilaktikos programa. Programos tikslas – laiku išikišti, nutraukti paauglio „narkotikų karjerą“ kuo anksčiau suteikti paramą jo šeimai. Vienas iš programos uždavinių – valdžios institucijų demokratinio bendradarbiavimo kultūros plėtra. Apie tai seminare kalbėjo Pinsko atstovai: Nepilnamečių reikalų inspekcijos viršininkas Stanislovas Kibakas, socialinių tarnybų atstovė Svetlana Ukrainec, visuomeninių organizacijų „Moterys prieš narkotikus“ ir „Kalegium“ narės Irina Klimašenok ir Ndežda Avsijėvič.

Kurdami savo programą jie rėmėsi švedų kolegų iš Upsalos programa RNV, kuri jau ne vienus metus sėkmingai įgyvendinama.

Štai ką Pinske pasakė apie kompleksinę programą Upsalos socialinių tarnybų atstovas ir programos RNV dalyvis Janas

Svetlana Ukrainec, Stanislovas Kibakas, Ndežda Avsijėvič ir Irina Klimašenok

Dalmanas: „Man daro didžiulį išpūdį Pinsko kolegų entuziazmas ir užsidegimas. Per trumpą laiką programa buvo gerai apgalvota ir suplanuota, ir kompetetingi specialistai ėmėsi darbo. Džiugina, kad jūs į paauglių narkomanijos problemą žiūrite plačiai ir nusiteikę ilgam darbu“.

Policininko Keneto Ulsono atsiliepimai: „Noriu pažymėti, kad kompleksinė programa Pinske pradėta įgyvendinti labai greitai. Atsižvelgiant į Europos Sąjungos spartų artėjimą prie Baltarusijos sienų, galima pasakyti, kad Pinskas pasirengęs pasipriešinti narkotikų epidemijos plitimui ir naujų narkotikų atsiradimui Baltarusijos rinkoje“.

Džiugina, kad ir Breste susidomėta Pinsko-Upsalos bendradarbiavimo patirtimi. Srities prokuratūra kartu su Bresto socialinės pedagogikos centru pasirengę nuodugniau išstudijuoti Kompleksinės paauglių narkotikų priklausomybės antrinės profilaktikos programos įgyvendinimo patirtį ir pradėti panašią programą Breste ir keletoje Bresto srities miestų.

Nadežda Avsijėvič

Mažoji mugė

Kartą žiemą, pakeliui į darbą, ECAD direktorius Tomas Halbergas pastebėjo tuščią salę. „Puiki vieta surengti parodą“ – pagalvojo jis. Taip gimė idėja surengti mini mugę siekiant išsiaiškinti, kokių priemonių imasi Stokholmo vietos valdžia prieš narkotikus. Kartu rengti mugę ėmėsi Stokholmo savivaldybės profilaktikos centras *Precens*. Gegužės 3-5 dienomis dvylika organizacijų, atstovaujančių vietos savivaldos institucijoms, Vyriausybei, teisėsaugos institucijoms ir muitinei, susirinko, kad parodytų – pirmiausia politikams, valstybės tarnautojams ir tiems, kurie kasdienėje veikloje susiduria su narkotikų problema, - kas Stokholme rūpinasi šia problema, kokių miestas turi išteklių ir kokie taikomi metodai.

Tai, kad ECAD iniciatyva labai aktyviai buvo palaikyta, rodo, kad įvairūs narkotikų politikos scenos veikėjai pasirengę bendradarbiauti ir palaikyti glaudesnius ryšius.

ECAD partneriai

Tęsinys; psl.1

Įgyvendinamas priemonės finansuoja Švedijos vyriausybės bendradarbiavimo ir plėtros fondas SIDA. Murmanske taip pat veikia visuomeninė organizacija „Tėvai prieš narkotikus“. Sutarčių metodas pradėtas taikyti Kronštate, numatoma su juo supažindinti Didžiajame Novgorode.

Be SMART organizacijos, ECAD padeda įsitvirtinti mi-
nėtoje šalyse Švedijos orga-
nizacijai CRIS („Nusikaltėlių grįžimas į visuomenę“). Ši organizacija ir SMART sėkmingai papildo viena kitą kaip elementai, atitinkamai antrinės ir pirminės profilaktikos.

Birželio mėn. Didžiajame Novgorode numatoma pasirašyti ECAD, SMART ir CRIS bei Didžiojo Novgorodo trejų metų bendradarbiavimo sutartį.

Apie SMART organizaciją

Visuomeninė organizacija SMART užsiima moksleivių narkomanijos, alkoholio vartojimo ir tabako rūkymo profilaktika tuo tikslu skatindama pozityvų elgesį ir sudarydama su jaunuoliais individualias sutartis. Tikslas – užkirsti kelią arba nutolinti amžių, kurio sulaukę jaunuoliai paragauja narkotikų, alkoholio ar tabako. Tikslinė grupė – 10-16 metų jaunimas. Pasirašydamas sutartį paauglys savanoriškai

ir sąmoningai atsisako negatyvių elgesio formų. Jei laikosi sutarties, jis turi galimybę gauti įvairių privilegijų/paskatų – nuolaidų kavinėje ir parduotuvėse ar dalyvauti jaunimui patraukliose priemonėse.

Metodas buvo rengiamas sporto klubų pavyzdžiu. Konceptas buvo plėtojamas ir dabar taikomas 70 Švedijos rajonų ir 16 užsienio miestų. Ši sutarčių metodą gali taikyti įvairiose įstaigose ir institutuose: vietos savivaldos institucijos, socialinės tarnybos, policija, mokyklos, sporto ir visuomenės organizacijos. Metodas teikia plačių bendradarbiavimo galimybių, todėl jį įgyvendinant dalyvauja daug suinteresuotų šalių.

Norėdami gauti smulkesnės informacijos, kreipkitės į ECAD atstovybę

Stokholme ecad@ecad.net

*Malinas Berglundas,
projekto koordinatorius*

Narkotikų priešininkai neįleisti į konferenciją

Tęsinys; psl.1

Kitaip sakant, klausimas keliamas toks: kuri strategija bus priimta Sąjungoje – ribojamoji ar „rankų nuleidžiamoji“ ir pasidavimo, švedų ar olandų modelis.

Aišku, kad dar ilgai teks traukti lyną į vieną ir į kitą pusę. Tačiau aišku ir tai, kad abi priešpriešos šalys sutinka, jog valstybių narių narkotikų politikos derinimo laikas dar neatėjo.

ECAD is Europe's leading organisation promoting a drug free Europe and representing millions of European citizens. Drug dealing and drug abuse cause enormous problems in Europe. Nations and their citizens are affected by the consequences of drug abuse. ECAD member cities work to develop initiatives and efforts against drug abuse supporting the United Nations Conventions which oppose legalisation and promote policies to eradicate drug abuse worldwide. Has your city joined ECAD?

Indija: naujas eksportuotojas?

The Times of India pranešė, kad Indija, ilgą laiką buvusi salele tarp „Aukštinio pusmėnulio“ ir „Aukštinio trikampio“ – dviejų tarptautinės narkotikų prekybos centrų – pastaruoju metu tapo nelegalių narkotikų eksportuotoja. Indijos valdžia pranešė, kad šalies įstatymu dėl legalaus, medicininiams tikslams skirtu opijaus apie 1200 tonų per metus gamybos, vykdytos remiantis su narkotinėmis medžiagomis susijusiomis Jungtinių Tautų konvencijomis, pasinaudojo tarptautinės narkotikų prekybos grupuotės, pavertusios Indijos opijaus gamintojus į narkotikų kontrabandininkus, nes vis daugiau šios produkcijos patenka į juodąją rinką ir jie gauna 25 kartus daugiau pajamų, nei iš valstybės supirkėjų.

★ ECAD NAUJIENOS

2002 m. nelegalus biznis pasiekė neregėtą mąstą. Nežiūrint į tai, kad valdžiai pavyko išaiškinti ir sunaikinti apie 550 akrų nelegalių pasėlių 2002 m., net 1150 kg tų metų opijaus buvo išimta reidų 2003 m. metu.

★ SHARP TURN

*He said – Turn around.
She said – I already have.*

★ COMPUTER AGE

*He said – What color is this green?
She said – Is this multiple choice?*

European Cities Against Drugs
ECAD, Stadshuset
105 35 Stockholm, Sweden
Tel. +46-8-5082 93 62 Fax +46-8-5082 94 66
e-mail: ecad@ecad.net www.ecad.net

ECAD Regional office in Russia www.ecad.ru
zazulin@ecad.ru Phone +7-812-328 96 65

ECAD Regional office in Latvia
vilnis.kipens@kurzeme.rcc.lv
Phone +371-7037330 Fax +371-7037331